શ્રી નવીન

વિજય કમળા.

નાટક-ગાયનો.

"શ્રી દેશી નાટક સમાજ" માટે.

રચનાર,

મરહુમ સાક્ષર શ્રી ડાહ્યાભાઈ ધોળશાજી. ઝવેરી.

પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ઝવેરી. ચંદુલાલ દલસુખરામ ધોળશાજી.

સને ૧૯૦૪ — સંવત ૧૯૬૦

અમદાવાદ.

"ડાયમંડ જ્યુબીલી પ્રીંટીંગ" પ્રેસ

ઠે. સલાપોસના દરવાજે.

કીંમત ૨ આના.

શ્રી નવીન.

વિજય-કમળા નાટકના ગાયનો.

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સયાજીરાવ મહારાજાશ્રિત.

શ્રી દેશી નાટક સમાજને માટે.

રચનાર,
મરહુમ સાક્ષર શ્રી ડાહ્યાભાઈ ધોળશાજી ઝવેરી
પ્રસિદ્ધ કરનાર.
ઝવેરી. ચંદુલાલ દલસુખરામ ધોળશાજી.

આવૃત્તિ પહેલી.

અમદાવાદ.
ડાયમંડ જ્યુબીલી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
દેવીદાસ છગનલાલ પરીખે છાપ્યાં,

સંવત ૧૯૬૦--સને ૧૯૦૪

કીમ્મત રૂ. ૦-૨-૦ (બે આના)

જાહેર ખબર.

આ ઉપરથી જણાવવામાં આવે છે કે, શ્રી નવીન રાજ કમળા નાટકને નાટકના ગાયનોનો કોઇ પણ ભાગ, અગ કોઈ પણ ગાયન કોઇ માણસે અમારી રજા, સીવાય છાપવો, છપાવવો કે ભજવવો, ભજવાવવો, નહીં તેમ કેતાં ાળ પણ માણસ અગર નાટક કર્તાઓ વગેરે ભજવશે, ભજવાવશે, કે છપાવશે તો કાયદેસર ઇલાજ લેવામાં આવશે.

લી. ચંદુલાલ દલસુખરામ ધોળશાજી. ઝવેર

શ્રી દેશી નાટક સમાજ.

ॐ

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

શ્રી નવીન વિજય કમળા નાટકનો ટૂંક સાર.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧—દીલ્લીમાં અલ્લાઉદીનનો બગીચો. સાહેલીઓ સાથે બેગમનો હાસ્યવિનોદ. બેગમનો રાખેલો મુફ્લીસખાન બગીચામાં આવે છે એકાએક બાદશાહ અલ્લાઉદીનનું આવવું. મુફ્લીસખાન ને ગરદન મારવાનો હુકમ બેગમનું શાહ આગળ નીશકલંક થવું.

બાદશાહ પદ્મનીની તસ્વીર માગે છે. તસ્વીર જોઇ દીવાના બનવું ને પોતાની બેગમ બનાવવા નીશ્ચય બેગમનુ સમજાવવું.

પ્રવેશ. ૨—મુફ્લીસખાન તથા ગરદન મારનાર સીપાઇઓ મુફ્લીસખાનનો પસ્તાવો. સીપાઇઓની શીખામણ. બેગમ આવી. સીપાઇઓને લાચ આપી મુફ્લીસખાનનો બચાવ કરવા મેવાડમાં જઈ ગુપ્તવીશે રહેવા ભલામણ ને પોતે પાછળ આવવાનું વચન આપે છે. રોશનઆરા તથા મુફ્લીસખાન બાપ દીકરીનો મેળાપ.

પ્રવેશ. ૩—ચતુર્ભુજ દેવીના પુજારી સોમાચાર્ય તેની દીકરી દીવાળી સગપણ વિસે વાદ વીવાદ.

પ્રવેશ. ૪—ચીતોડમાં રાણા લખમસીહની કચેરી પટાવતો પાસે રાણો પાદશાહ પદ્મનીના માગણી કરે છે. એવું જાહેર

કરે છે શુરા સાંભળેલું શુર, પાદશાહ નો મોકલેલ જાસુસ પદ્મનીની માગણી રાણાનો તીરસ્કાર છેવટમાં. આઈના માં પદ્મનીનું મોઢું દેખાડીશું એમ કબુલ કરી. જાસુસને જવાબ દે છે. શુરવીર વિજયસીંહની. નાને ભવીષ્ય વચન. નાચ.

પ્રવેશ. ૫—મુફલીસખાન બ્રાહ્મણના વેશમાં બેગમે કહેલા માણસની રાહ જોતો સુઇ જાય છે.

બેગમે પાછળ મોકલેલો ફતેઉલ્લા ઢુંઢતો ઢુંઢતો ત્યાં આવી ચડે છે, બંને મળે છે. ફતેઉલ્લાને પોતાની સાથે બ્રાહ્મણવેશે રાખે છે. છાવણીમાંથી ફરવા નીકળેલો પાદશાહ ત્યા જાસુસ. પદ્મનીના પ્યારમાં ગમગીન રજપુતોની ચાલાકીને શુરાપણાના જાસુસને મોઢે વખાણ પાદશાહનો મગરૂરીમાં જવાબ મોઢું જોવા જવા ઠરાવ.

પ્રવેશ. ૬—આઇના મહેલ. પદ્મની કમળા સાહેલીઓ ગરબો ભીમસીંહ લખમસીંહ વિજયસીંહ રણધીર બહાદુલ વગેરે નીઓળખાણ બાદશાહ આઇનામા પદ્મનીનું પ્રતીબીંબ બાદશાહનું મોહીત થાવું. શુરાગો બાદશાહની મશ્કરી બાદશાહ મનમાં ગુસ્સે થાય છે. લાચાર થઇ જાયછે. વિજયતથા કમળા પ્રથમ પ્રેમ દર્શન.

પ્રવેશ. ૭—ભીમસીહ બાદશાહ ને વળાવા આવે છે. કપટથી ભીંમસીંહને કેદ છુટકારામાં પદ્મનીની માગણી ભીમસીંહ બાદશાહનો તીરસ્કાર ને ફીટકાર.

પ્રવેશ. ૮—લાખમસીંહ રણધીર ભીમસીંહ કેદ થયાની ખબર વિજયસીંહનું આગમન પદ્મનીનું આવવું રજપુતોને ઠપકો પદ્મની આપે છે તેમ કરી મ્યાનામાં રજપુતો ગોઠવી પાદશાહ પાસે મોકલવા. રણધીરનો મત દગાને દગાથીજ નસીયત.

પ્રવેશ. ૯—પાદશાહ પદ્મનીના પ્યારમાં ગમગીન બેગમ પદ્મના સ્વરૂપનું વીવેચન બેગમનો તીરસ્કાર બેગમ ગુસ્સમાં આવી જાયછે.

પ્રવેશ ૧૦—પુરોહિત સોમાચાર્ય ભૈરવાચાર્યને મંદીરની ભલામણુ ગોટાશંકર ઉપર દીવાળીનો દાબ ભૈરવાચાર્ય ઉપર દીવાળીની બદ દાનત

પ્રવેશ ૧૧—બેગમ ગુસામાં વેર લેવાની ધુન કેદખાનામાં ભીમસીંહની મુલાકાત ભીમસીંહને ઉશ્કેરી પાદશાહનું ખુન કરવા લઈ જવું.

પ્રવેશ ૧૨— ાવણીમાં સુતેલો પાદશાહ ખુન કરવા આવેલ ભીમસીહ શુરા ક્ષત્રીની ટેક દયાનો દાખલો પાદશાહની તાજુબી સીપાઈ રાણાના છોકરાને પકડી લાવે છે પાદશાહની હરામ દાનત ભીમસીંહની આજીજી બેઈમાન પાદશાહને નસીયત ને છોકરાનો બચાવ પદ્મનીના મ્યાનાની ખબર—

પ્રવેશ ૧૩—પાદશાહી છાવણી મ્યાના પ્યારમાં દીવાનો પાદશાહ પદ્મનાના બદલે પાદશાહનો પરાજય કરનાર રજપૂત મહાવીરો ૧૩મ ત્યા રોશનઆરા રજપૂતોને હાથે કેદ—

લડાઇ—નાસી છુટેલ ભીમસીંહ છોકરા સાથે પૂરાવું દુટવું રજપૂતોનો જય અજાયબી ટેવ્લો.

અંક બીજો

પ્રવેશ ૧—લડાઇમાં મરણ પામેલ શુરવીર ઉદયસીંહની સ્ત્રી સતી-રાજ બા સ્વર્ગની વીદાયગીરી રજપુતોને આશીશ લ-ડાઇમાં જય મેળવ્યાની ખુશાલીમાં. દેવીના મંદીરમાં હોમ યજ્ઞ.

પ્રવેશ ૨—ભૈરવાચાર્ય તથા દીવાળી ચતુર્ભુજાના મંદીરમાં મોટા ઓ-ચ્છવ સાથે હોમ કરવાની વરધી પાખંડીનો પ્રપંચી ઠરાવ દીવાળીને મદદમાં રહેવા સુચના.

પ્રવેશ ૩—સ્મશાનમાં સાન્તિ મેળવવા નીકળેલો રાણો લખમસીંહ ગેબી અવાજ ચતુર્ભુજાનું દર્શન અલૌકીક દેવવાણી સંશય યુકત રાણો રણધીરનો અભીપ્રાય લેવા વીચાર ભૈરવાચાર્ય પાદશાહનો સંદેશો લાવનાર પ્રતેઉક્ષા રજપુ-તોમાં ખટપટ કરાવવાથી ગુનાની માફીને બક્ષીસ તેવા ખબર બીછાવેલી કપટજાળ આબાદ.

રાણોને રણધીર ફરીથી દેવી દર્શન દેવવાણીનો અર્થ જાણવા આતુર ભૈરવાચાર્ય પાસે જવા ઠરાવ.

પ્રવેશ ૪—ભૈરવાચાર્ય રાણોને રણધીર દેવવાણીનો ખુલાસો કમળ નામે કમળાનું બળીદાન રાણો મુર્છામાં રણધીર સ્વદેશ સેવામાં દ્રઢ રાણો કન્યાના બળીદાન માટે દીલગીર રણધીર પ્રજા પ્રત્યેનો ધર્મ રાણાનું ડગમગતું ચીત્ત સ્થીર કમળાને ચીતોડથી બોલાવવા ઠરાવ.

ભૈરવાચાર્યે પાર પડેલી મુરાદનો પેગામ ફત્તેઉલા દીલી તરફ રવાના.

પ્રવેશ. ૫—તંબુમાં શુતેલ રાણો લખમસીંહ એકા એક ઝંખકવું કમળાને બોલાવા મોકલેલ છે. સુરદાસ માટે પસ્તાવો પુત્રી ઉપરનો પ્યાર કમળાને આવતી આકાવવા રામદાસ સાથે બીજો પત્ર વફાદાર રામદાસ રાણાને શાત્વના પત્ર લઇ રામદાસનું ચીતોડ તરફ જવું વિજય કરી આવતા વિજયને રણધીર વહેમી રણધીરની દેવવાણી ઉપર આસ્થા શુરવીર વિજય સીંહની હાથને હૈયાની હીમત આર્ય ભુમીના બચાવ માટે પ્રશંસા કમળાને રાણી બેગમ સાથે આવ્યાના ખબર. રાણો નીરાશ બળીદાન માટે દ્રઢ નીશ્ચય હ્રદય પાષાણ.

પ્રવેશ ૬—આશકની આજારી બેગમ દીવાળી સાથે જોશ જોવડાવા મંદીરમાં જવું.

પ્રવેશ ૭—દેવળ દીવાળીના ગોટા જોવા આવેલ ગોટા શંકર જોશ જોવડાવા આવતી બેગમ ગોટા શેકરના ગોટા બેગમનું આશકીન ગોટાશંકર ગુરૂ ભૈરવાચાર્ય બેગમ સાથે સંવાદ પ્રેમમાં પુળો બેગમની આશા નીરાશ પોગળ પ્રકાશ કરવા બેગમનો દાબ ભૈરવાચાર્યનો મગરૂરીમાં જવાબ દીવાળી, મહાદેવ પ્રસન ધણી આંધળો થવાનો આશીર્વાદ દીવાળીનો આનંદ.

પ્રવેશ ૮—દેશનઆરા વિજયના વીરહમાં દીવાળી સાથે વાત ચીત. કમળા સાથે રાણો દીકરીના લાડ મેલા વચન પીતાની

ખુની ઉપર પ્રેમ ન જોઇ શકવાથી જવું રોશનઆરા સાથે કમળાની વાતચીત રાણી વીજયસીંહ સાથે વીવાહ સંબંધી વહેમ ચીતોડ કંપડી જવા તૈયારી કમળાનું શંકા-તુ હૃદયને પાત્રિય પ્રેમ.

વિજય-કમળા વહેમને વશ વહેમનો ખુલાસો કરવા. રોશનઆરા સાથે વાતચીત દેશ દ્રોહી રોશનઆરા કમળાના સુખની અદેખાઇ.

પ્રવેશ ૯—રાણી લખમસીંહ વિજયસીંહ સાથે વીવા કરવા વીચાર પતીની આજ્ઞા વિજયને કમળા-શંકાનું સમાધાન પ્રેમ જોડું પ્રેમમાં મગન—

પ્રવેશ ૧૦—રાણી વીવાની ખુશાલીમાં વિજયને કમળા કમળાને તેડવા આવેલ દામદાસ ભેદનો ખુલાસો વીવાને બદલે કમળાનુ બળીદાન રાણી મુર્છામાં વિજયસીંહની આશ્વાસના

પ્રવેશ ૧૧—દીલ્હીમાં અલાઉદ્દીનની કચેરી બાદશાહની બડાઇ ખુશામતીઆની ખુશામત ભૈરવાચાર્યનો પેગામ ચીતોડ તરફ ચડાઇની તૈયારી નાચ—

અંક બીજો.

પ્રવેશ. ૧—રજપુત છાવણી અશીણીઆઓનો આનંદ સપડાઇગયેલો ફતેઉલ્લા નાસી છુટે છે.

પ્રવેશ. ૨—આશકના તીરસ્કારથી બેજાર બનેલી બેગમ વિજયસીંહ ભૈરવાચાર્યનું પોગળ પ્રગટ વિજયસીંહનું બગમખાનામાં ભરવાનું. બેગમ ઉપર અવિશ્વાસ—

પ્રવેશ. ૩—રાણી કમળા ક્ષત્રીધર્મ સાચવવા કમળાની દ્રઢતાને માતાને ધીરજ લખમસીંહ. રાણી સાથે ઝપાઝપી ગુપચુપ નાસી જવા ભલામણ વિજયસીંહ રાણી સાથે બળીદાન વીશે વાતચીત રાણાનુ અપમાનને વિજયસીંહનો તીરસ્કાર રાણી તથા કમળાને રામદાસ સાથે ચીતોડ મોકલવા હુકમ કમળાના વીવાહનો અટકાવ કમળા દીલગીર ગમન.

પ્રવેશ. ૪—ભેરવાચાર્ય રણધીર કમળા નઆવવાથી વીચારમાં રોશનઆરાને જોતાં ભેરવાચાર્યે અજાયબ લશ્કર મોકલી કમળાને બોલાવવી દીવાળી રોશનઆરા વીરહયુકત આંધળા થયેલા દુધ પીતા ગોટાશંકર ને દીવાળી ખુશાલીમાં

પ્રવેશ, ૫—રામદાસ સાથે રાણી કમળા પકડવા આવેલા લશ્કરી સીપાઇ લડાઇ રામદાનુ મૃત્યુ. કમળાને મંદીરમાં લઇ જવી

પ્રવેશ ૬ ઠો—દેવી મંદીર.

ચતુરભુજા દેવી આગળ હોમયજ્ઞ બળીદાનની ઉતાવળી આજ્ઞા રાણાની આંખે પાટા અચાનક વિજયસીંહ, રણધીરની સાથે ઝપાઝપી કુવરીનો બચાવ ભેરવાચાર્યની ભુલ રોશનઆરાનું બળીદાન પાપની સજા દેવી રૂપે બેગમ ભેરવાચાર્યનો ભરમ પાપી પુરો પાદશાહ આવ્યાની ખબર લડાઇની તૈયારી.

પ્રવેશ ૭—દીવાળી પતીનું ખુન કરવા ઝેરના લાડુ કરણીના ફળ પાપણીને નસીહત દીવાળીનો તીરસ્કાર

પ્રવેશ ૮–લડાઇ ક્ષત્રીઓના પરાજયથી રાણીઓ સતી થતી બળતી ચીતાઓ સ્વર્ગમાં જતાં વીમાનમાં ભીમસીંહને પદ્મીનીનું દર્શન પાદશાહને વજીર સુર્યાવંશનો પ્રકાશ અજીતસીંહ આબાદ.

ટેબ્લો.

૯૩૪

श्री शान्तिनाथाय नमः

श्री नविन

વિજય કમળા નાટકના ગાયનો.

સુત્રધાર— મંગળાચરણ.

નામુ શાંન્તિ દાતા, શિવ શિવ માર્ગ આપનારા
કાપનાર પાપ તાપવ
શ્રાપ સર્વ તનના
નવિન કૃતીઆ નવિન રંગ
નીર્ખી વ્યાપે અંગો અંગ
શાંન્તિ અચળ વિમળ
વીરમી વીકલ તર્ક મનના . નામુ.

નેપથ્ય—" રૂમઝુમ સાહેલી સલોની પીયારી "

નટી—

સંકટ સહસ સહુન કરશે જે સતી પતી-વૃત માટે
લાલચને અધવચ લટકાવી શીશ મુકે સાટે
ધન્ય તે શુરી પરાક્રમી પૂરી

સાહેલીઓ— ૧

રૂમઝુમ સાહેલી સલોની પીયારી

મદકી ગગરીયાં ભરકર શીસ ધરે।
પનઘટ આવો તુમ સારીયાં—
રૂમઝુમ બદરી બીરહકી બરસન લગી આજ
તરત મરત હું નાથજી, રખીઓ હમારી લાજ
આવો સારી પ્રેમ દુલારી ઘુંઘટ ઝટપટ ખોલ
આયે પ્યારી ચતુર ખેલારી ઘુંઘટ ઝટપટ ખોલ
હમ વારીયાં હોની સારીયાં
સ્યામ બીહારી ઠાડે હે કબસે તોરે આસ
દુઃખ દરદ સબ દુર હો આવો હમરે પાસ—રૂમ—

અગમ સાહેલીયાં— ૨

દુર દુર દુરજા ગુલશન જોબન તેરા હય ખીલા ખીલા
નાહિ જીયા દુખા જાજા નહિતો કહુંગી બુરા ભલા
ન શરમાય જાઓ, પ્યારી માન જાઓ
દીલના દુખાઓ જીયાના કુડાઓ.
છોડો સારી દીલસાજી—પ્યારી માનજા—ટેક૦—

અલ્લાઉદ્દીન—મુફલીસ ૩

લુંગા મે તેરી જાન અરે ઓજાની સૈયનાન
બસ માફ્ કરો સુલતાન મૈય હું નાદાન
નહી કુચ્છ ધ્યાન બકસો મેરી જાન—
બદજાત કમીના નીકલા તું, ઔર દીલકા એસા મેલા હું
નામ ડુબાયા મેરા તું, હોગા તું હેરાન—બસ

બેગમ—　　　　　　૪

મોરે બાંકે સીપયાં ન મારોરે કટરીયાં
ન મારોરે કટરીયાં (૨)—
પઈયાં પરૂં તોરે કહું કરજોરે—
ધડ ધડ ધડકત હૈ છતીયાં જીયા પીયા ન સતાઓરે—એજી
સાવરીયાં સલુના ન મારોરે નજરીયાં—

બેગમ—　　　　　　૫

જાઓ જાઓ જાઓરે પીયારે દુલારે મોરે—
કોઇ ઈદર આયગા ભટક તો નાહક સરકો પટક
તેરી હોવેગી રૂશવાઈ
બીનતિ કરત તોસે

રોશન આરા—　　　　　　૬

મેંય દુખીઆરી બન બન ફીરતી
ભૂખો પ્યાસો દીન રાત મરતી—
માત પીતા મોયે છોડ સીધારે
દુખ દરીયામે નાવ હું ડારે
હરદમ પરવર ભગતી કરતી—

દરબારીયો—　　　　　　૭

જય જય સુર્યવંશમાં નરેંન્દ્ર સુર્યઅંશ
દુઃખ અંધકાર ધ્વંશ નાર મહીપાળ છો

પ્રજા જન રંજનાર દુષ્ટને નીકંદનાર
વંદનાર એક લીંગી ઇષ્ટને દયાળ છો
નરોમાં નરેંદ્રમણી સુરના સુરેંદ્રમણી
શીશે દીય વંશમાં વીશુદ્ધમણી માલછો—જય૦

વારાંગનાઓ— ૮

ધન્ય વિભુ નરવીર વિજયી
ધન્ય વિભુ સુરતુર ઉરપુર પ્રગટ થતું
ધન્ય વિભુ ઠામ ઠામ યશ નામ સ્થીર દર્શાતું
કાંન્તી જગ શાંન્તીકારી પૂર્ણ ચંદ્ર જેવી સારી
જય હો સદા-ધન્ય વિભુ૦—
રઘુવંશે રાજહંસ, દુષ્ટવંશ કરિ ધ્વંશ
હરો આપદા—

સાહેલીઓ— ગરબો ૯

રાણાજીના રાજ્યમાં રૂડા ચાંદલીઓ ચળકે
એ નોયરે ચાંદલીઆનો ચળકાટરે સાહેલીઓ
ચળકે અચળ શીયળ નામનારે
સતિના શીયળનોએ ચળકે ચાંદલીઓ
અલ્યા તારા દ્રૌપદી સીતા કુન્તાનાર
અનસુયા ઉમયા સતી અખંડ તેજ અંબાર
જેણે સ્વામી શેવામાં પાડયા પોતાના પ્રાણરે

શીર આવ્યા સંકટ સહુ સહન કરી જેણું૦
વનવશી વેઠી બહુ દુઃખથી દીલને હાણુરે
ભુખ દુઃખ ત્રશા સહન કરી શેવ્યા ઝાડી જંગલ પાષાણુરે
સ્વામી સંગે વાસતાં સ્મશાન સ્વર્ગ સમાન
સ્વામી વીણુ માનો સખી સુખ સૈયા સ્મશાન
પ્રેમી પોઢે જે પલંગે પ્રીતમ પ્રાણ પ્રેમરસ ત્યાં છલકાય
હસી હસાવે હેતે પ્રીતમ પ્રાણુ માનિની મન મલકાય. પ્રેમ૦
કીશોર વયમાં કામીની વળી રૂતુ રાજવસંત
એકાંતે આવી મળ્યા કામણગારા કંથ
નિતી રિતીએ નૌતમ નારી નવલ સંગ સાચુ સંસાર સુખમાણે
રામા રતીની પ્રસાદીતણુ રૂપ પુત્રો પ્રતાપી પ્રમાણેરે
એ રીતે પઢતાં સખી દંપતી પ્રીતી પાઠ
ઉભય લોક ઉજવળ કરે શીયળ ચંદ્ર ચળકાટ રાણાજી૦

કમળા વિજગ— ૧૦

સ્વીકારો સલુણા મારા પ્રેમની નીશાની
મનમોહના હું માથે ચઢાવું
એરે નીશાનીથી બંધાણી મારા નાથની સહાની
મનમોહના હું જીવથી જડાઉ
હવે તો હું તારો તુ મારી સહાની
સાક્ષી સુજાણ દેવ લગ્ન કીયાની

દઇશ હું શું શાણી — સ્વીકારો૦

ભીમસીંહ અલ્લાઉદ્દીન— ૧૧

જાજા યવન અહીંથી જા
સતિને સ્પર્શનાં જાણુ જાશે જાન— જાજા૦—
બોલ બહુ શું ગર્વી ગરજી
નવ જાણે પાદશાહને— જાજા૦—
સીંહ મુછવાળ લેવા ચાહયરે ખલરે
સરપ શીરમણી ચાહય શું
લઇશ એ મનમાન સહુ હિંદવાણુ વળી તુજ પ્રાણુ
છુટ જારે દુર થાને— જાજા૦—

રજપુતો ૧૨

બોલો બ્હાદુર બંકા વીરો ન્યાયી નીતીનો જયકાર
નીરાધારનો આધાર છે કીરતાર જગ સરદાર
કણ કીડીને મણ હાથીને કીરતાર છે દેનાર
વ્યભિચાર જુલમગાર કરો પાર પ્રલયકાર
માગ્યાવીણુ માડીપણ નવ પીરસે એ જગનો વ્હેવાર
કરો યા હોમ ને યા હોમ એકાકાર થઇ પોકાર—

બેગમ—અલા— ૧૩

ન કરો જાની સીતમ તુમ હમને તોબા કીયા.
કસમો ખા બી લીયા

તેરે હય નીસાર સનમ, હરઘડી હરબાર સનમ
યેહી હય આજાર સનમ, તુંહી હય સીતમગાર સનમ
તીરો ખંજરસે તો બ્હેતર હય બીસમીલ હોય
તીરછી નજરકા ખુદા કોઈ ઘાયલ ન હોય
થમને ઇશ્ક વો હય જીસમેં ખીજા બીલકુલ હય
ગુન્ચા પંઝ મૂર્દ હય અદ સદા બુલ બુલ હય—

અલાઉદ્દીન-- ૧૪

ચલ સરકજા દુર દુર નકર અયે શો નખરે
બસ અબ ચાહ છોડો મેરી— કાહે દામન પકરે—
જુલ્ફમેં હુઆ અસીર પદમનીને ડાલાકેદ
કૌન જીસે ચાહો વાહ વો પરી તું કાલીદેવ—

અલાઉદ્દીન— ૧૫

રતીયાં કટત નહી
તનમે બીરહકી આગ સીલગ રહી–પ્રીયાબીન
બૈરી રતીયા કટત નાહી—
કહાં પ્રીયા કો દરસ પાઉ કહાંકો મીલન જાઉ
અબતો અગન મોસે જાત નાહી સહી
પ્રીયા બીન બેરી—
પલ છીનના પરત ચેન–તરસ રહેન ચેન
પદમની મનમેરે બસ કહાં ચલીગઇ— પ્રીયા૦—

બેગમ— ૧૬

જાલીમ જલાદ કેસા બેહાદ એસા ઉસ્તાદ
બડા આજાદ કીયા બરબાદ
પ્યારા પ્યારસે ખાર કીતને ખાર ઝાર લાચાર કીતને
ફીરતે હય બીચારે મારે હોકર આવારે સારે તોબા
તોબા પુકાર
પ્યાર કેહે બીમાર કીતને ઇશ્કમે લાચાર કીતને
માશુકપે તનમન વારે ફીરતે હય લાખું બીચારે
હરદમ દીલમેં દીલદાર—
કઠીન પ્રીતકી રીત હય કોઇના દીજે દીલ
વરના જગમેં જાનલે ખાકમેં જાયગા મીલ— જા૦—

રાજબા સાહેલીઓ ૧૭

ડોલ્યા દીસે અમશીરે દુઃખના ડુંગરરેજી
રેલ્યા સાતે સમુદ્ર એક સાથ સતિ રાજવા
અગન ઉઠીછે અંતરમાંરેજી
અરે અંગાર માંહી બળતા શણગાર મારાજી
બળી જાયે હીર ચીરને શીરવાળ કંકણુ મણી માળ
અગન લાગી આ અંબરમાંજી
આરે સંસાર માંહી ઉઠયો અંગાર હવેજી
આનો સાચો સંસાર સ્વામી સાથ બળતી આગમાં

બ્હેન બલાપો હવે કરોમાંજી
આરે સહીયર તમને નમી નમી વીનવેરેજી
મુકો માતા અમારે શીર હાથ સતિ રાજબા
સ્વર્ગ વીશેરે સંચરતાંરેજી
આશીશ સહુને સખી અંતરથી અરપુરેજી
સાતે જનમ રહેજો સંગાથ સ્વામીનાથના
ચરણ કમળ સેવ કરતાંરેજી

રાજબા— ૧૮

ભાગ્યશાળી ભરતના ભુમીપતી ભલા થાજોરે
રણ જંગ ઉમંગી થાજોરે
શાંન્તિ સુસંપે ને વસી જંપે
વીશ્વ વીશે વખાણજોરે— ભાગ્ય૦—
પુન્યશાળી પૃથ્વીપર પતિવ્રતા સતી પંકાજોરે
વીરમાતા વનીતા ગણાજોરે
શતરૂ વીરમજો સંતાપ સમજો
મહીમા મુખ્ય મનાજોરે— ભાગ્ય૦—

ભૈરવા ચાર્ય— ૧૯

કેવો હું પાખંડી પુરો પાખંડે પુજાઉંછુ
માંહો માંહે ક્ષત્રી જુઓ કેવા હું લડાવુંછું—
પાખંડ વીનાનો નર ખરોખર માનવો

દંભને દમામ પુર સ્વાર્થ સાધવામાં સુર
ફાટફુટ શાઠ્યજુઠ લુંટ ઝુંટ કર્મકુટ
કંઈકિનાં ઊતારૂં નુર—
રણ યજ્ઞમાં જરૂર શતરૂઓ કરાવુ ચુર
આમતેમ તેમઆમ છળભેદ તણુ કામ
જંગીજંગ બ્હાદુર—

દેવવાણી ૨૦

રે મુંઢજો વિજયની મન આશતારે
દે બાર પુત્રો મને બળીદાન સવારે
ને એક સ્રી કમળની ઉપમાજ વાળી
દે દાન તું કુળવતી રૂધીરે પખાળી

લખનશાહ ૨૧

મને રાજ્ય આ સર્વ છે બાર તૂલ્ય
ગઈ જીંદગી સૌ ફીકરમાં અમૂલ્ય
પ્રજા પુત્ર જેવી મને પ્રીયતો
ન પુત્રો પ્રજાનાથી અપ્રીય હો
મને તુચ્છ વૈભવની પરવા નથી
હણું જાન મારા જીગર જાનથી
રૂધીરનું રૂધીરથી આરંગુ હદે
હટી ભૂમી માતા જરા માર્ગ દે— મને૦—

રણધીર— ૨૨

ભલા સુર્યવંશી ભુપો ભાગ્યવંતા
રઘુરા જેવા મહા માન્યવંતા
રૂડા વંશ રાવળ તણી કીર્તી કે'તાં
કવી કલ્પનાઓ કરી હારી રે'તા—
સમર સીંહ ખુમાન ને કર્ણ જેવા
લડી તુર્ક સંગે કરી રાજ સોવા
દીસો સૂર્યવંશે પ્રભુ સુર્ય આપે
તપે છે રવી આપના સહ પ્રતાપે
છતાં શો કરો રાય આકૃંદ આવું
થશે જે ભવીષ્યે લખ્યું હોય થાવું—

ભૈરવાચાર્ય — ૨૩

જાવું આનંદથી સ્નેહી સંબંધીને મલવા રંગથી વાહ વાહ
દીલ્લી વીશે જવું હાલને હાલ બેગમને મળી થાઉં હું ન્યાલ
જાવું આનંદથી—
કીસ્મત મારૂં કેવું ખીલ્યું સારૂં
ચંદ્ર પ્રકાશ થકીએ રૂપાળુ
મેળવી માશુક હાથમાં હાથ
માણીશું મોજમજાહ દીન રાત

સુખેકરી. હળીમળી. પ્રીતીભરી. ખીલીકળી. ભલીભલી ચુમી·
વળી રહીશું એક સાથ—
રૌશનઆરા— ૨૪
મારાલાલ લલીત લટકાળારે
કુવરજી કામણુ ગારારે મનહર એ મારે મન વસ્યારે—
જ્યાં ત્યાં જીવન જોની જાઉ
બાંહ્ય સાહીને બોલાવું
બોલો અલબેલારે મનહુર એ મારે
આંખરાતી રાંતી થઈ, છાતી આ મુઝાતી રહી
રુટયાં કયાં છબીલારે— મનહર૦—
ઘડી વર્ષ સમી થાતી, પલના સુખે વીતાતી
આવો વેલા વ્હેલારે—
રૌશનઆરા— ૨૫
મનમોહનને મળવા માટે રાખ્યા ફેરૂ મનથી
કેમ કરીએ કામ કુંવરને ગીરવું આ નય નથી
પ્રેહ પીડાથી થઈ છું વ્યાકુળ
જોયા મેં જે દીનથી—
પ્રેમ મદીરા પીબનીછું, બાવરીઆ બદનથી
જુલ્મીઆ જોબનના જોરે, મસ્તછું મદ નથી
બળી બળી હું છેક બળી છું વીહુની અગનથી
રસ ભોગી રતી રસજો સીચે
શાન્તિ પામુ તનથી—

સમાપ્ત.